

Del »Prosvete« namenjen gospodinjsko nadaljevalnemu šolstvu bo urejevala tov. Andreja Grum-Skuljeva.

Tov. blagajničarka Plavšakova pove stanje blagajne. Za njeno vzorno vodstvo se ji izreče zahvala.

Sprejetih je več predlogov, ki se objavijo v »Prosveti«.

Sekcija Jugoslovanske ženske zveze Ljubljana je poslala dopis, v katerem vabi k pri-

stopu. O izvedbi tega bo sklepal novoizvoljeni odbor.

Novi odbor se je konstituiral tako: predsednica Anka Mešiček, podpredsednica Marija Pleško, tajnica Andreja Grum-Skuljeva, blagajničarka Marta Plavšak, odbornice Angela Pečnik, Neža Klun, Mira Jankovič, Pavica Marija, Hlebec, Neudl.

Ožji odbor tvorijo: Pleškova, Grum-Skuljeva, Plavšakova.

Kdo ruši višjo pedagoško šolo?

V svojem članku: »Kolikoli smo na boljše« sem se poleg gnotne strani absolutentov »Višje pedagoške šole« (V. p. š.) dotaknil s povzdignjenim glasom tudi vprašanja V. p. š. Ta moj povzdignjeni glas, kategorično narekovan po razmerah, ki sem jih spoznal na V. p. š. je »več absolutentov V. p. š.« razume lo kot ironijo, kot sarkazem, kot rušenje — kot udarec z najtežjim kladivom. Onih mojih par isker je vžgalo, ogenj je podpalil še tiskarski škrat, ki je iz »šale« napravil »šolo« (to tovariši ni šala). Seve so se za tiskarsko napako oprijeli omi, ki mi odgovarjajo in okrenili stvar tako, da izgleda: Kunst ruši; mi »z vsilo svoje vesti in prepričanja« držimo.

Da ne bom delal krivice niti znanstveni ustanovi niti učiteljski javnosti, ki mora vedeti, kakšne so učiteljske institucije, pa tudi ne grupi absolutentov, naj v prav kratkih potezah razložim, zakaj sem povzdignil svoj glas. Ne delam to zaradi svoje obrambe, niti nimam namena rušiti, nego moram opozoriti na glavne nedostatke V. p. š. Pri tem naštevam ne bo vodila misel, da bi bilo v veliko korist prosveti, ako bi bilo malo več, četudi ostre kritike in malo manj strahu in pretirane hvale.

O vprašanju, da li nam je Višja pedagoška šola potrebna ali ne, ni treba izgubljati besed. Potrebna nam je, prepotrebna: pedagoška. Pred vsem pedagoška. Podrtavam to radi tega, ker hočem razdvojiti pojma »pedagoška« in »akademska«. »Akademska« namreč v zmislu, ki se danes meče levo in desno kot »dobro dan«. »Akademska« so nam na žalost danes skoraj vse šole — mislim: v vseh šolah se »predava«. Častno izjemo v tem tvori osnovna šola, ki se ima zahvaliti za svoje metode dejstvu, da je učiteljstvo šlo skozi metodičen, pedagoški ogenj naših učiteljskih in se hvala bogu ni pokvarilo z »akademičnim« sistematičnim in dociranjem, temveč obrača svojo pažnjo razvoju vseh sposobnosti.

Potrebna nam je torej predvsem pedagoška šola. Ni dovolj, če se na pedagoški šoli predava pedagoška, nego mora biti vse delo na šoli v skladu s pedagoškimi težnjami.

Dve višji pedagoški šoli imamo. Eno v Beogradu, drugo v Zagrebu. Na šoli v Beogradu se vzgajajo »bodoči nadzorniki«, na oni v Zagrebu pa »nastavniki« meščanskih šol. Kaj piše v programu, je za mene vse eno, glavno je, kako se postopa. To, vidite, je že ena od velikih napak V. p. š. Ena vzgaja nadzornike, druga nastavnike. Obe pa delata približno enako. Kje je tu pedagoška osnova.

Višja pedagoška šola pa mora biti posvečena obči pedagogiki in to v največji meri. Absolventom mora po diplomskem izpitu biti dana svoboda, da sami izbirajo, hočejo li na meščansko šolo ali na osnovno (zakaj je baš ta zapostavljena) ali »za nadzornike«.

Na obe šole se sprejemajo odlični kandidati po konkurzu Ministrstva prosvete. Na ta način je preprečen vstop na šolo onim našim učiteljem, ki se ne morejo ponašati z odlikami,

pa so v praksi odlični delavci. Ni pedagoško, sodobno pedagoško, prezreti to važno dejstvo. Ravno Višja pedagoška šola bi morala temu zlu stopiti na glavo s tem, da bi poskušala drug pravičnejši, sodobnim težnjam odgovarjajoč način izbiranja, pa bi potem našla tudi drug način dela.

O podrobnem delu vse šole ne morem govoriti ker je vse delo podeljeno na pet grup. Poznam pa podrobno delo v 5. skupini in smatram za svojo dolžnost, da delo v tej skupini stavim v paralelo z najosnovnejšimi pedagoškimi zahtevami.

Peta grupa je po mnenju slušateljev najlažja. »Kaj je tu treba? Pisati, delati v delavnici — no edino matematika bi se smatrala kot težji predmet in še morda deskriptiva. Teoretsko pedagoško se itak moramo učiti vsi — praktična pedagoška pa sploh ni predmet.« Take izjave samih slušateljev jasno karakterizirajo, da so slušatelji mnenja, da je predmet v svoji polni vrednosti takrat, kadar je treba sestiti in se guli. Toraj ostriti spomin in zopet ostriti spomin.

Za praktično pedagoško ni bilo skript. Bile so samo beleške in kritike — pa razgovori. Upoštevalo se je mnenje vsakogar, tudi onih, ki pri drugih sorodnih predmetih »še niso smeli« imeti svojega mnenja. In? Mar ne bi morala biti ravno pedagoška eden od glavnih, da ne rečem najglavnejši predmet na pedagoški šoli. Ne teoretična, nego praktična. Delo v seminarjih, v razredih, z materialom, ki ga bomo vedno imeli pred seboj. Takega dela se človek iz knjige ne more naučiti. In zakaj je bilo tako? Radi tega, ker je celokupno delo v šoli uperjeno le na čimveč znanja, verbalnega znanja. Onega, o čemer te lahko vprašam, pa ti vzdignem šest prstov, da veš, da je šest točk. Za praktično pedagoško je v Zagrebu en sam profesor, strokovnjak za jezik, pisec čitank, človek, ki je bil učitelj, ki je v metodi vzrastel, ki ves diši po modernih metodah. Ali ta, en sam profesor, ne more voditi metodike vseh predmetov. »Vedite: brez lastovke ni pomladi — a: ena sama lastovica še ne napravi pomladi. Praktična pedagoška na Višji pedagoški šoli zahteva toliko strokovnjakov, kolikor je predmetov in to takih strokovnjakov, kot je oni za jezik. Ako bi se pristopilo k tej reformi, bi odpadlo v seminarjih pisanje po diktatu. To ni samo kritika. Pisali smo ves semester, pisali in pisali, po diktatu! Kje je tu pedagoška?? Kje je tu gospodarstvo? Poglejte v proračun V. p. š. in izračunajte koliko stane ena ura predavanja. Izračunajte, koliko je ur v semestru, po dve na teden. Ali najlepše šele pride. V tem diktatu smo predelali zgodovinski razvoj do tam, kjer bi prav za prav V. p. š. morala pričeti: do svetovne izlozbe v Parizu. In še to — vse, kar sem napisal, sem po študiju kupil na Dunaju vezano za Din 50.—. Mnogo obširnejše in ilustrirano.

Ako bi se mogli naučiti vse iz knjig, bi nam bila šola nepotrebna. Če nam diktirate, nam pišete knjigo in ukinjate sijajen naslov

zavoda sami. Poznam mnoge slušatelje, ki na nekatera dolgočasna predavanja sploh niso prihajali, pa so se vendar naučili iz knjig in skript in položili izpite. V ostalem, tako smo delali vsi. Saj smo morali predelati in polagati izpite tudi iz snovi, ki se v šoli sploh ni predavala. No in če smo zamogli naučiti se to, bi nas rajše lepo pustili na svojih mestih, nam določili snov in mi bi polagali izpite. Imeli bi časa, da stvar preštudiramo, vršili bi službo in bi država prištedila lepe milijone. Interesantno je to, da se to dogajalo zopet baš pri čisto pedagoških predmetih. Prepotrebna dela v razredih smo videli malo. Vsi niso prišli niti na vrsto. O delu v razredih meščanske šole, ki so sestavni del V. p. š. je v seminarjih padlo mnogo težkih besed. Ves študij pedagogike bi moral biti navezan več na delo v razredih in manj na knjige oziroma skripte. Če je že trenutno tako, da so absolutenti šole v Zagrebu namenjeni meščanskim šolam, jim je treba podati metode dela v meščanski šoli.

Risanju in ročnemu delu je treba na šoli posvetiti pažnjo, kot jo ono zasluži in kot jo uživa v ostalih evropskih državah. Baš na osnovi novih metod risanja je v celokupni pedagogiki nastala revolucija o kateri smo na V. p. š. malo, premalo čuli. Risanje samo sem si predstavljal povsem drugače. Tu sem bil najbolj razočaran, saj mi je bilo glavni predmet.

Pričeli smo namreč — z meandrom. V osnovni šoli sem ga risal, risal sem ga v gimnaziji, risal na učiteljsku in prisoval na Višji pedagoški šoli. Takrat sem se zaklel, da ga nikdar več ne bom. Od meandra smo prešli na prerinavanje mavrskih motivov, prepletov, Kunzfeld, reformator risanja v Avstriji piše v svoji knjigi: »50 Jahre Zeichenunterricht und Kunsterziehung« tole: »Es wurde (Das Figurale Zeichnen — okoli leta 1850.) neben Kopfzeichnungen von den Schülern entschieden bevorzugt, während die Zeichenlehrer Wert darauf legten, das auch »Ornamente« nachgezeichnet wurden — welche zunächst nur wertlose Arabesken vorstellten.« Od tega prerinavanja smo prešli na risanje po naravi: na »gledanje — in risanje«. Tudi te metode so v sodobni pedagogiki že zdavnaj zavržene in opuščene istotako, kot so zapuščene metode bratov Dupuis, po katerih

smo pričeli risati v Beogradu. Mar pedagoška šola za nove edino pravilne, v vsem svetu priznane metode ne ve? Naš narodni ornamet nam ni prišel niti v bližino. V bližini V. p. š. stoji etnografski muzej z zbirkami, ki se jim divi ves svet. Nam ni bilo dano, pod strokovnim vodstvom znanstvenikov višje ped. šole dobimo vpogled v te narodne zaklade. Nam ni bilo dano, da pod strokovnim vodstvom V. p. š. razgledamo zbirke slik in zagrebško arhitekturo — a niso pozabili »pedagogi«, da nam nadrobijo imen in del izvlečenih iz knjig in da nam zapretiljo, da moramo i imena i dela znati na pamet.

Ako hoče takemu postopku dati kdo ime pedagoški, naj se podpiše, da bomo vedeli kdo je to.

A kje je pisanje. Ne lepo pisanje. Sodobno pisanje. Ni ga.

Risanje in ročno delo, ta nerazdvojna predmeta, ta jezik, nimata na V. p. š. nikakršne organske zveze.

Vse drugače se nam je predavala deskriptiva. Metodično dovršen postopek odličnega profesorja nam je vcepil silno ljubezen do predmeta. Menda ga baš radi tega nekateri niso smatrali za predmet. Velika je škoda, da isti profesor ne predava matematike.

Matematiko smo namreč požirali. Zdelo se mi je, da so nam hoteli nastaviti lijake in v nje vlivati vso matematično znanost s tako vehemenco, da so se kanali zamašili. »Non multa sed multum« nam je polagal očeto vsko na srce pokojni Pirc.

Ako krenem s te poti zopet v bližino naslova, moram iz navedenega zaključiti: Vsako delo mora dovoliti in prenesti kritiko. Če je kritika ostra, je to samo znak, da so prilike, o katerih se govori, take, da se dajo popraviti samo z ostro kritiko. Ironija je le tam, kjer se vsiljuje sama, sarkazme pa ustvarjajo ljudje.

Pedagoška šola je potrebna. Nihče nima pravice, da udari po njej. Ne rušijo šole oni, ki so z odprtimi očmi šli skozi njene učilnice, nego oni, ki so naučeni vedno le priknavati, pritrevati in hvaliti. Hram naj ostane, svet nam je. Svečenstvo v njem pa naj »gre v sebe« in naj se reformira vsaj v toliko, da bo samo verovalo v vero, ki jo mora oznanjati in da 'bo po tej veri tudi živel!

Kunst Vilim.

Splošne vesti

— Zahvala ministrskega predsednika g. Bogoljuba Jevtića za učiteljske pozdrave z zborovanja 9. sreskih društev JUU na Taboru v Ljubljani:

Jugoslovenskom učiteljskom udruženju, sreskom društvu u Litli.

Po nalogu Gospodina Pretsednika Ministarskog saveta, čast mi je izjaviti Vam njegovo zahvalnost za pozdrave koje ste mu uputili za Masarikove proslave u Ljubljani.

Lični sekretar
Pretsednika Ministarskog saveta
savetnik
S. Kojić.

— Upraviteljstva se ponovno naprošajo, da izposlujejo pri krajevnih šolskih odborih plačilo zaostale naročnine »Popotnika«. Kajti, če bo dolžna naročnina še dalje znašala preko Din 80.000.— in ne bo v najkrajšem času poravnana, bo nastala nevarnost, da bo moral »Popotnik« prenehati. — Uprava JUU.

— Novi člani Glavnega prosvetnega sveta v Beogradu. Ker je iztekla triletna doba članom Glavnega prosvetnega sveta ministrstva prosvete, so bili s kraljevim ukazom imenovani novi člani v stalni odbor in širji odbor glavnega prosvetnega sveta. Iz dravske banovine so imenovani v stalni odbor g. Josip Mazi, direktor I. drž. realne gimnazije v Ljubljani, in g. Ivan Dimnik, predsednik Jugoslovenskega učiteljskega udruženja v Beogradu, v širji odbor pa poleg teh prof. Fran Grafenauer, predsednik sekcije profsorskega udruženja v Ljubljani, in univerzitetni prof. dr. Jovo Hadži iz Ljubljane. Za predsednika Glavnega prosvetnega sveta je imenovan g. dr. Vladimir Čorović, rektor univerze v Beogradu, za podpredsednika g. Jelenko Mihailović, rektor Višje pedagoške šole in direktor Seizmološkega zavoda v Beogradu. Prvo zasedanje Glavnega prosvetnega sveta, ki je trajalo ves prošli teden in še zaseda, je otvoril g. minister prosvete Stevan Čirić, ki je podal članom daljši ekspezo o prosvetni politiki.

Radio v službi ljudske vzgoje.

Skrb ministrstva prosvete in ostalih kulturnih činiteljev za ljudsko vzgojo pronicava vedno bolj in bolj med najširše plasti naroda in uporablja pri svojem delu najrazličnejša sredstva. Tako je prišel v poštev tudi radio, ki je eden največjih in najboljših posredovalcev pri ljudski vzgoji. V Č. S. R. se uporablja tudi radio v veliki meri za ljudsko izobraževalne akcije, kar je ponoven dokaz, da je kulturno življenje na visoki stopnji. Koncem leta 1927. je znašalo število radio-sprejemnih postaj v Č. S. R. nad 200.000, danes se je število potrojilo. Tehnična ureditev oddajnih postaj se neprestano izpopolnjuje in izboljšuje in smelo smemo pričakovati, da bo število radio-abonentov še naraslo, posebno, ako se bodo gospodarske razmere izboljšale. Tudi programi vseh češkoslovaških radio-oddajnih postaj se neprestano izboljšujejo in hočejo doseči prvo mesto med vsemi evropskimi postajami. Zaradi tega obstojajo pri oddajnih postajah posebni odbori, ki določajo strokovne programe. Le-ti skušajo nuditi svojim poslušalcem ne samo strokovnega pouka, marveč delujejo tudi vzgojno. Kulturne in vzgojne korporacije uveljavljajo svoja predavanja potom posredovanja Masarykovega ljudsko izobraževalnega zavoda.

Ljudsko izobraževalna predavanja oddajajo vse češkoslovaške radio-oddajne postaje in sicer v Pragi, Brnu, Bratislavi in v Košicah.

Za češkoslovaške radio-oddajne postaje so angažirane naslednje institucije: Narodno gledališče v Pragi in Brnu, slovaško narodno gledališče v Bratislavi in Češka filharmonija, ki ima pogodbo, na podlagi katere mora izvajati za radio 30 koncertov letno. Poleg tega sodeluje pri praški postaji tudi Češki kvartet. Razen navedenih umetniških ustanov ima vsaka postaja lastni komorni ali simfonični orkester.

Za otroke je urejen otroški kotichek, šolski radio pa služi pouku in zabavi češkoslovaške mladine. Smoter češkoslovaške radiofonije je, da bi mogel poslušati vsak češkoslovaški državljani radio oddaje.

(Dalje prihodnjič.)

Sistem javnega izobraževanja na Češkoslovaškem

(Iz češčine prevedel V. K.)

(Nadaljevanje.)

Statističen razvoj prosvetne organizacije in prosvetnega delovanja je naslednji:

Leto	Število otrok, prosv. odborov	Število kraj. prosv. odborov	Število predav. vanj in tečajev	Število posl. učiteljev	Število zabav. no-podnih ustanov	Celotno število izvršnih akcij
1923	500	4390	26202	1594243	25745	51947
1924	542	7322	33973	2874585	49588	83561
1925	528	8807	42282	3589722	51250	93532
1926	569	8442	47873	3617143	59998	107871
1927	555	10893	51425	3837539	74740	126165

Razvoj čeških javnih občinskih knjižnic:

Leto	Knjiž-nic	Zvez-kov	Čita-teljev	Izposojil	Prejem-kov Kč	Občinskih prispevkov Kč
1920	2885	1362303	241801	2511978	2720641	2051038
1921	4909	1879234	319053	4538301	6009496	4523348
1922	neugotovljeno			približno		5600000
1923	7021	2609373	440321	7102443	8579222	6839352
1924	7694	2876555	468511	8190446	9246671	7565297
1925	8005	3179745	485088	9348395	9913501	8266507
1926	8254	3483790	510930	9383112	10807400	9070156
1927	8527	3682410	500568	10036357	11104695	9411726

Skupaj . . . 53327424

Celotno stanje javnih občinskih knjižnic v Č. S. R. koncem leta 1927. je bilo naslednje:

Narodnost	Knjžnice	Število zvezkov	Čitateljev	Izposojil	Prejemkov Kč
češkoslov.	11274	3943988	619217	10780617	11927836
nemških	3126	1358389	212449	3347387	4029656
madžarskih	631	92508	39392	246932	212659
podkarpatsko-ruskih	265	35406	5272	23794	28951
poljskih	59	14593	3990	41863	76206
Skupaj	15355	5444884	880326	14440593	16275308

Ljudska vzgoja in javno mnenje.

Sodelovanje in obisk pri javnih prosvetnih ustanovah je prostovoljen, vendar se vedno vzpodbuja in oživlja sodelovanje z najrazličnejšimi novotarijami, tako, da je javnost čim bolj zainteresirana za to delovanje.

Javno mnenje ustvarjajo predvsem časopisi. Zaradi tega izdaja centralni odbor strokovne ljudsko izobraževalne časopise, v političnih listih so pa pogostoma obelodanjeni ljudsko izobraževalni članki.

Odbori prosvetnih društev delujejo za duhovne interese ljudstva, za njegove življenjske potrebe ter se borijo proti nezdravim pojavi. Vodilne osebnosti prosvetnih udruženj skušajo priti v stike s preprostim ljudstvom ter izmenjavajo vzajemno misli. Posvetujejo se kaj in kako naj bi se izvedle pojedine akcije, da bi imele v najširših plasteh naroda uspeh.

Propaganda za javno prosvetno udejstvo vanje se prične že v šoli pri mladini in se stopnjuje, čim bolj dozoreva učenčeva psiha. Pomen javnih občinskih knjižnic poudarja učiteljstvo ter skuša potom šolarske knjižnice in pouka pridobiti učence za čitanje v pošolski dobi. Mladina odnese iz šole mnogo veselja do čitanja in s tem do nadaljnje samo izobrazbe.

Z letaki in lepaki, z razgovori in agitacijo v časopisih se vzbuja zanimanje za dobre ustanove.

Ministrstvo prosvete, okrajni prosvetni odbori in krajevni prosvetni odbori izdajajo sezname in programe prosvetnih ustanov in prireditve, ki se vrše v državni, v okraju in na